

Tudományos fellegvár az egykori kőraktárból

A Tudományos Akadémia várbeli tanácsterme rövid idő alatt tudományos életünk egyik jelentős központjává vált. A történelmi levegőjű patinás épület az Uri és az Országház utca frontján helyezkedik el. Eredetileg a klarisszák templommal egybekapcsolt kolostora volt. A rend feloszlatása után II. József a kormány-székeknek Budára való át-helyezését rendelte el, és az épületet a kor neves mestere, Hillebrand udvari fő-építész átálaktatta. Így született meg a XVIII. szá-zadvégi copf-stílus építészet egyik legbecesebb műalko-dása, amelyben az országgya-lás alsó- és felsőházának üléstermet helyezték el.

Később a szomszédos épü-lettel összekapcsolva a Helytartótanács székhelye lett. 1871-től pedig az akko-ri belügyminisztérium székháza. A főuri pompával berendezett termekben azon-ban csak háromszor tartot-tak országgyűlést: az 1790-91-es diéta tanácskozott itt hónapokig, majd az 1792-es és az 1807-es országgyűlés. E három alkalom kivételével azonban az épületkomple-xumban szinte kizárólag jel-mozes estélyeket és táncmu-latságokat tartottak. 1814-ben például olyan gálaestet ren-deztek, amelyen a Szentszö-vegység három monarchiaja is megjelent.

Közben azonban szomorú küldetése is volt az épület-nek: a Martinovics-összesekü-vés másodrendű vádlottjai, köztük Kazinczy is ide volt bebörtönözve. Az épületben tartotta tárgyalásait a Kirá-lyi Tábla, és itt hozták meg az ítéleteket: Batthyányt, a 48-as kormány miniszterel-nökét is itt tartották fog-ságban. Ebben az épületben működött Eötvös József kul-tuszminiszter is, aki a nép-ektatási törvény megalkotá-sán itt fáradozott.

További történelme során az épület egyre méltatlanabb küldetéseket kapott. Az 1867-es koronázáskor pél-dául termet vendéglőnek rendezték be, majd 1873-ban díszes mennyezetét lerombol-ták, és egyszerűbb, vasszer-kezetű mennyezettel cserél-ték fel, és a jelenlegi tanács-teremben irattárat létesítet-tek. 1929-ben ismét átalka-ították, de sokkal jobb sorsot ekkor sem szántak neki: többnyire reprezentatív célú rendezvények megtartására vették igénybe. A mélypon-tot az 50-es évek jelentették, amikor kőraktár lett.

Közel negyedszázados ál-galromlás után azonban az Akadémia sok milliós költ-séggel ismét régi, patinás fé-nyében állította helyre, és termékeny tudományos meg-beszélések színhelyévé avat-ta az épületet. Így lett az egykori kőraktárból hazánk egyik tudományos fellegvá-ra.

Vízműrendszer a Balatonnál

A Balaton három regioná-lis vízmű épül, amelynek a beruházás befejezése után egységes rendszert alkotnak majd körben a tópart vi-dékén. A nyirádi bauxitbá-nyák karsztvizét hasznosító nyugat-balatoni és a Balaton megtisztított vizét fel-használó délkelet-balatoni vízmű egy részét már a nyá-ron átadták rendeltetésé-nek. Mindkét regionális vízmű építését folytatják, egy-idejűleg megkezdődött a har-madik egység, az északkelet-balatoni regionális vízmű építése is. Ez a vízmű Ba-latonfüzfőtől Tihanyig ter-jedő partszakasz településeit látja majd el ivóvízzel.

Az északkelet-balatoni re-gionális vízmű, hasonlóan a siófok—balatonszéplaki egy-séghez, a tóból nyeri a vi-zet. A balatonfüredi vízmű-telep 2000 köbméteres táro-lója már megépült, s hozzá-láttak a szivattyúház építé-séhez.

Az integráció hétköznapjai

Hétezer csatorna-kilométer

A BUDAVOX külkereske-delmi vállalat 5 híradástechnikai gyár — a Beloiannisz, az Orion, a Budapesti Rádió-technikai Gyár, a Telefon-gyár és a Finommechanikai Vállalat — nemzetközi ke-reskedelmi képviselőt látja el. Az 5 gyár egyévi szállí-tásainak jelenlegi értéke csupán egyetlen piacra — a Szovjetunióra (ez persze a legnagyobb piacunk) ma már megközelíti az 50 millió ru-belt. A Beloiannisz például termékszakosítási egyezmény keretében telefonközpontokat szállít a szovjet piacra. Az itt gyártott berendezéseket a szovjet ipar nem termeli, azokat csak tőlünk vásárol-ják. Az FMV pedig a „Druzsba-lánc” szállításhoz vesz részt: a nagyobb méretű mikrohullám-távközlő rend-szereket készíti a 600-tól 2000 csatornás változatig.

elkészíti az első félelektronikus telefonközpont mintá-példányait, végállomások, központok, tranzitállomások, alközpontok különböző ka-pacitású változatait.

Ez a félelektronikus meg-oldás lehetővé teszi, hogy a világ legfelreesebb zugába is telepíthetnek például egy korszerű telefon-végállomást, mert a klasszikus mecha-nikus rész javításához nem kell majd különösebb szak-értelem és műszaki bázis, az elektronika pedig a beren-dezésnek azokba a részbe kerül, amelyek csak igen-igen ritkán romlanak el. Ezért semmi sem áll majd útjába a tömegelterjesztés-nek, és a távoli szibériai falvak, tanyák, prémtelepek, geológiai állomások korsze-rű technikával kapcsolód-hatnak az országos hálózat-ba.

lét. S ennek a rendszernek mégis torzítás nélkül kell a képet, a hangot célba juttat-ni — és ezt a feladatot a magyar ipar, a szovjet ter-vezőkkel együttműködve — megoldotta.

Vagy egy másik ered-mény: a korszerű távközlési rendszerekben a nemzetkö-zői norma: egy telefoncsator-nán 24 távírvonal. A ma-gyaron 62 fér el, ugyanak-ora költséggel. Nos, ilyen megoldásokkal szerzett a magyar ipar jó nevet és bi-zalmat a szovjet szakkörök-ben. A szovjet piac a legna-gyobb felvevője a magyar távközlési iparnak — s ez a legerőteljesebb elismerés.

Ennek nemzetközi értéke is tekintélyes, minthogy ma a szovjet kereskedelmi re-ferenciát jegyzik, szinte va-lamennyi iparágban, az első helyen. A szovjet gazdaság az egész világ ajánlatából válogathat: világcégek ver-sengenek egy-egy megrende-lésért. Kitűnő bizonyítvány tehát 5—10 évre szóló meg-rendeléseket kapni erről a piacról, termelési kooperá-cióban, közös fejlesztési programokban dolgozni együtt a szovjet gyárakkal.

Rövid távon most a hét-köznapok teendője lesz a távközlési ágazatok többöl-dalú, több országra szóló együttműködésének kialakí-tása. Apróságok fékezik a haladást — mondják a szak-emberek — „mikronnyi” sza-kadékok. A gyártási szabvá-nyok egysége ugyanis még nem teljes: kisebb-nagyobb méretkülönbségek léteznek még egy-egy gyártmánycsop-ortnál. Valóban jó lenne az egységes szabványok ki-alkítását most már gyors intenzívben befejezni, hogy egyetlen határon se legyen gond a távközlési rendszerek csatlakozóit — összeillesz-teni.

Gerencsér Ferenc

Szolgáltatóipar — 1973:

Magyar sikerek Kijevben

Kijevben megnyitotta ka-puit a Szolgáltatóipar — 1973 nemzetközi kiállítás. A részt-vevő 11 ország között Ma-gyarország is szerepel. A szolgáltatóipari berendezé-sek — nagyzemai mosoda-, vegytisztító-, fodrászfelzere-lések stb. — bő választékát láthatják az érdeklődők. A Pannónia Külkereskedelmi Vállalat budapesti és pécsi vállalatok, valamint a Csep-el Vas- és Fémművek termékeit mutatja be.

A szovjet szakemberek kö-rében különösen nagy sikere volt a magyar tervek szerint készült, különleges — kör-házi és szállodai — automa-tizált mosodai berendezé-seknek.

A szovjet városgazdálkoda-si szervek elsősorban a ma-gyar kommunális szolgálta-tásokat korszerűsítő gépek és berendezések iránt érdeklődtek. Nagy figyelmet kel-tettek a villanymotoros kézi szabásgépek, valamint a pa-mut- és gyapjűszövet vegy-tisztítására szolgáló elektro-sampon, amellyel jól tisztí-tható a bútorkárpit, sző-nyeg, gépkocsikulcs. Tetszett az univerzális zsákvarrógép is.

— A kiállításon bemuta-tott magyar berendezések megfelelnek a legkorszerűbb követelményeknek — mon-dotta az egyik szakember, Iván Kruglov mérnök. Az érdeklött szovjet vállalatok most tárgyalásokat folyat-nak magyar gyártmányú gé-pek importjának növelése ér-dekében.

T. Larina, az APN tudósítója

A 60-as évek derekán bő-ségesen tárgyalta a sajtó a Druzsba mikrohullámú rend-szer megépítésének gondolát. A szovjet NIIR és a magyar Távközlési Kutató Intézet látott hozzá a konst-rukció tervezéséhez, és a szükséges berendezések gyár-tásának megszervezéséhez. 1970 óta már folyik a gyár-tás, és a Szovjetunióban a „Druzsba-lánc” építése. A közös tervek alapján már 7230 csatorna-kilométert szállított a magyar ipar. Egyetlen csatornán — a nagy kapacitású változatban — 1920 telefonbeszélgetés fut-hat egy ugyanazon pillanat-ban. Közben — ugyanabban a rendszerben — egy másik csatorna a tv-műsort, a har-madik csatorna a színes programot, a negyedik egy rádióműsort „szállíthat” sok ezer kilométeren át erősítő, továbbító állomások segítsé-gével.

Ez a „Druzsba-lánc” a leg-első, mintaszerű integrációs megoldások közé sorolható: két ország kutatóinak közös fejlesztéséből jött létre egy hosszú távra korszerű ter-mék, amelyet a fejlesztő or-szágok egyikének ipara — a jelen esetben a magyar ipar — gyárt azután sorozatban. Különböző a közös pro-gram nem kis „indítósebessé-get” adott a magyar távköz-lési ipar korszerűsítési pro-gramjának a 60-as években.

Újabb nagy, közös pro-gramon dolgoznak már a ma-gyar és a szovjet fejlesztők: egy rigai gyár és a Beloiannisz vállalta, hogy 1975-re

Végképp beérk tehát az a fejlesztő, tervező, beruhá-zó munka, amelyet a magyar távközlési ipar fektetett a termékekbe az utóbbi 20 év-ben. A termékek színvonalá-nak megítéléséhez két példát érdemes végiggondolni. Kép-zeljünk el egy távközlési rendszert, amelynek az egyik végén plusz 8, a másikon mínusz 30 fok a hőmérsék-

Szeged a hazai lapokban

1973/36

[BORVENDEG Béla] B. B.: Lakóház és eszpresszó. Szeged, Róosevelt tér. Magyar Építőmü-vész, 3. szám. [Fényképekkel.]

KEDVESSY György: Az egyetemi tantervek felülvizsgálata a szegedi Gyógyszerészeti Karon. Felsőoktatási Szemle, július—augusztus.

VEKERDI Zsuzsanna—PONYI Sándor: Logopaedial alapisme-rettek oktatása a szegedi fogor-vosképzésben. Felsőoktatási Szemle, július—augusztus.

GRUBER László: Egyetemi éneklár a Montreux-i Korusta-lálkozóon. Felsőoktatási Szem-le, július—augusztus.

GEREB György—TÖRÖK László: Az osztályzatok tanulói ér-tekelésének pszichológiai vizsgá-lata. Pedagógiai Szemle, augusztus. [Vizsgálat a Tisza-parti gimnáziumban.]

BIRO István: A Szegedi Egye-temi Színpad bemutatkozása: Elektrótól — Petőfiig. Déli Hir-lap (Miskolc), aug. 28. [Kritika a vendégszereplésről.]

Rözsészönyeg a Tisza-parton. — A szegedi árvízvédelmi fal rekonstrukciója. Esti Hírlap, aug. 31.

KELEMEN Gábor: Aranygyú-rús olajbányászok. Magyar Nem-zet, szept. 1. [A szegedi szén-hidrogén-medencében.]

EÖZSY János: Szegedi nyár. — A Dom téri színpad zenei pro-dukcióiról. Népszabadság, szept. 1.

Véget ért Szegeden az In-teratom tanácsülés. Magyar Hir-lap, Népszava, szept. 2.

Biokémiai vándorgyűlés Szegeden. Népszabadság, szept. 2.

RAAB, M.: 17. Abende — 80 000 Zuschauer. — Jubiläum de Szegeder. Freilichtspiele. Budape-ster Rundschau, szept. 3. [Fény-képekkel.]

SIMON Józsefné: A kilenc-éves szegedi „Petőfi”-brigád. Szövetkezet, szept. 5. [A Csong-rád megyei MESZÖV-nél. Fény-képekkel.]

Televízió zsák Szegedről. Új-tók Lapja, szept. 5. [A Kender-lonó- és Szövőipari Vállalat terméke.]

Gyóráhajúok Szeged alatt.

Autó-Motor, szept. 6. [A nemzet-közi motorosok-versenyéről. Fényképekkel.]

Megkezdődött Szegeden a bio-kémiai vándorgyűlés. — Üdvöz-lő távirat a 80 éves Szent-Györg-y Albertnak. Magyar Hírlap, Magyar Nemzet, szept. 6.

VEKERDI Zsuzsanna—PONYI Sándor: Logopaedial alapisme-rettek oktatása a szegedi fogor-vosképzésben. Felsőoktatási Szemle, július—augusztus.

GRUBER László: Egyetemi éneklár a Montreux-i Korusta-lálkozóon. Felsőoktatási Szem-le, július—augusztus.

GEREB György—TÖRÖK László: Az osztályzatok tanulói ér-tekelésének pszichológiai vizsgá-lata. Pedagógiai Szemle, augusztus. [Vizsgálat a Tisza-parti gimnáziumban.]

BIRO István: A Szegedi Egye-temi Színpad bemutatkozása: Elektrótól — Petőfiig. Déli Hir-lap (Miskolc), aug. 28. [Kritika a vendégszereplésről.]

Rözsészönyeg a Tisza-parton. — A szegedi árvízvédelmi fal rekonstrukciója. Esti Hírlap, aug. 31.

KELEMEN Gábor: Aranygyú-rús olajbányászok. Magyar Nem-zet, szept. 1. [A szegedi szén-hidrogén-medencében.]

EÖZSY János: Szegedi nyár. — A Dom téri színpad zenei pro-dukcióiról. Népszabadság, szept. 1.

Véget ért Szegeden az In-teratom tanácsülés. Magyar Hir-lap, Népszava, szept. 2.

Biokémiai vándorgyűlés Szegeden. Népszabadság, szept. 2.

RAAB, M.: 17. Abende — 80 000 Zuschauer. — Jubiläum de Szegeder. Freilichtspiele. Budape-ster Rundschau, szept. 3. [Fény-képekkel.]

SIMON Józsefné: A kilenc-éves szegedi „Petőfi”-brigád. Szövetkezet, szept. 5. [A Csong-rád megyei MESZÖV-nél. Fény-képekkel.]

Televízió zsák Szegedről. Új-tók Lapja, szept. 5. [A Kender-lonó- és Szövőipari Vállalat terméke.]

Gyóráhajúok Szeged alatt.

V. Jegorov dokumentumregénye

A rejtély kulcsa

— Nem is vártam mást ettől az elpuhult ér-telmiségitől. Nem ismertem személyesen, de az anyagából már éreztem, hogy baj lesz vele. Azt hiszem, a csoportot, amelyet Szerebrjakova akartunk bizni, Kazancev irányítása alá kell helyezni. Ez az ember kedvező benyomást tett rám, és jól kiismerti magát Bakuban.

— Tökéletesen igazá van excellenciádnak. Ka-zancev természetesen nem olyan művelt, mint Szerebrjakov, de megfelelő ember a számunkra. Tájékoztatom őt az elhatározásról.

Szergejev levelet írt Lidának. Még annak ide-jén megegyeztek, hogy a lány is igyekezní fog minél előbb visszatérni hazájába. Most Szerge-jev arról biztosította őt, hogy mindent megtesz a probléma megoldásáért; ha Lida sem habozik szándékában.

Megszólalt a csengő. Szergejev felállt, el sem tudta képzelni, ki keresheti a déli órákban. Tal-lán távirat Lidától. Kinyitotta az ajtó. Kulijev

Szergejev behátrált az előszobába, csak amikor

becsapódott az ajtó, akkor lépett Kulijevhez, hogy megölje őt.

— Mehtyi, valóban te vagy az?! Már azt gon-doltam, sokáig nem látjuk egymást.

— Hidd el barátom, én is vágytam rá, hogy találkozzunk, és kibeszéljük magunkat, de megérted, hogy nem volt szabad kockázatnunk. A németek az első időben megfigyelés alatt tar-tottak. Az események azonban közbeszóltak, be-széltnünk kell.

— Miféle események?

— Hát te nem tudsz semmit?! Rossz a rádi-ód?

— Ma nem kapcsoltam be, és nem jártam seholl. Levelet írtam.

— A fasiszták támadást indítottak. Megkezdő-dött a háború.

Jakov is érezte a háború közeledtét, a hír mégis megdöbbentette. Amíg Kulijev elmesélte a részleteket, le sem vette róla a szemét.

— A szörnyű hír után, amikor magunkhoz tér-tünk, Rumjancev elküldött hozzád. Schönhaus-sennek most megokszorozódik a munkája.

— Igen, érlelődött a háború, mégse hittem, hogy valójában bekövetkezik. Az ember már csak olyan, hogy nem hisz a szerencsétlenség bizonyosságában.

— Jakov, holnap reggel ismét eljövök hozzád, és részletesen megbeszéljük a tennivalókat. Most azonban szükségem van néhány iráni adat pontosítására, hogy jelentést és javaslatot küld-hessünk Moszkvába az Abwehr tevékenységének felszámolására. Hogyan merült fel a gyanú Hodzsa Alival kapcsolatban?

— Egy konkurens kereskedő titokban elárulta a képviselőt gazdasági vezetőjének, hogy Hod-

Őszi halászat

Megkezdődött az őszi le-halászás a tógazdaságokban. A tavakon kívül a nyílt ví-zeken — a Tiszán és a Du-nán — is húzzák a hálókat a halászok. A zsákmányszer-zés lehetőségét zavarja a Duna tartósan alacsony víz-állása, amelyben szinte pang a halélet. A Tiszán, a kis-

körei vízlepcső üzembe fe-lyezése óta, javultak ugyan a halászati feltételek, de a folyamatos, biztonságos áru-termeléshez nem elegendők.

Az intenzív halgazdálkodás-hoz a zártrendszerű tavak, holtágak nyújtanak lehetősé-geket.

zsa Ali a németek bizalmi embere. Tudtuk, ezt a kereskedőt elsősorban az a vágy vezette, hogy Hodzsa Alit kiszorítsa a szovjet kereskedelmi képviselőtről, mégis úgy látszott, hogy szavai többé-kevésbé megfelelnek a valóságnak. Felme-rült a gondolat bennem, hogy feltétlenül meg kell bizonyosodnunk a hír valódiságáról, hisz Hodzsa Ali szolgálatait sok szovjet ember igény-be vette. Ekkor közöltem a tervemet a nép-biztonsággal, amely jóváhagyta. Ennyi az egész. Ezután már szigorúan az utasítások szerint cse-lekedtem. Így tettem szert a német szülőkre, és a rokonokra Németországban.

Kulijev ezután egyéb részletekről érdeklődött. Amikor végeztek, Jakov megkérdezte tőle:

— Mit szólnál hozzá, ha beadnám a kérelme-met, hogy visszatérhessek a szervezetbe?

— De hát az egészséged...

— Azt hiszem, ilyen időkben ez mellékes kérdés.

— Természetesen Jakov, én támogatom.

Kulijev távozása után Jakov leült, hogy meg-írja a beadványt Rumjancevnek. A hivatalos pa-pír szerény soraiban feltűrt az egész élete.

... 1925-ben, amikor az egyetemre készült, megölték a bátyját, Vlagyimirt, aki az OGPU szervezetében dolgozott. Egy csoport külföldi kémekkel csaptak össze, úgy érte a golyó. Jakov Vasziljevics nagyon nehezen viselte el egyetlen testvére halálát, aki lényegében — szüleit 1915-ben bekövetkezett halála óta — nevelte őket. A veszteség fájdalomban határozta el, hogy az el-lenségelig való harcnak szenteli magát. Az egye-tem elvégzése után ő is az állambiztonsági szer-vek kötelékébe lépett.

(Folytatjuk.)